Agrolesnictví – šance pro regionální rozvoj a udržitelnost venkovské krajiny

Bohdan Lojka

ČZU v Praze, Český spolek pro agrolesnictví - ČSAL

Agrolesnictví bylo velmi rozšířené po celé Evropě- na našem území se na stromy na ZP v evidenci ‚zapomnělo‘ po pol. 19 st. (Lawson, 2018)

Současné podpory agroenviekoklimabiokrajino využívány v omezeném měřítku, nejsou často pro racionální produkci a neřeší zemědělskou krajinu jako celek
→ ostrůvky biodiverzity

Ekofarma Petra Marady, Šardice, 14.8. 2018

Definice agrolesnictví v Evropě

- **EU nařízení 1305/2013 (článek 23)**

  „Zemědělsko-lesnickými systémy“ se rozumějí systémy využívání půdy, v jejichž rámci je stejný pozemek zároveň využíván k pěstování stromů a k zemědělské produkci. Min. a Max. počet si určí členské státy...

  https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R1305-20180205&qid=1544091839814&from=CS

- Agrolesnictví = pěstování stromů/dřevin zemědělci (na zemědělské půdě)
- **NENÍ** TO **ZALESŇOVÁNÍ!**
- Definice obecně velmi široká – pro implementaci je nutné definovat jednotlivé typy

Tradiční ALS

Pasené sady

Pasené sady– pasení ovcí v sadech (jabloně a hrušně) – Bílé Karpaty

Živé ploty, liniové výsadby na okrajích polí, větrolamy, břehové porost

Kolektivizace a spojování polí do větších bloků vedlo k jejich výraznému snížení, nicméně některé zbytky lze stále nalézt především v horských oblastech- oproti minulosti produkční využití chybí

Silvo-pastevní: Stromy a hosp. zvířata

Silvo-orebné: na orné půdě

Alley cropping – Liniové výsadby fenologická návaznost a SJ orientace

Hybridní topoly a pšenice tvrdá, Francie (http://www.4bm.ca/services/agroforestry.cfm)

Ořešáky a pšenice tvrdá, Francie

Kořeny a koruny stromů vyplňují nevyužitý prostor k produkci a zlepšují funkce a odolnost agroekosystému

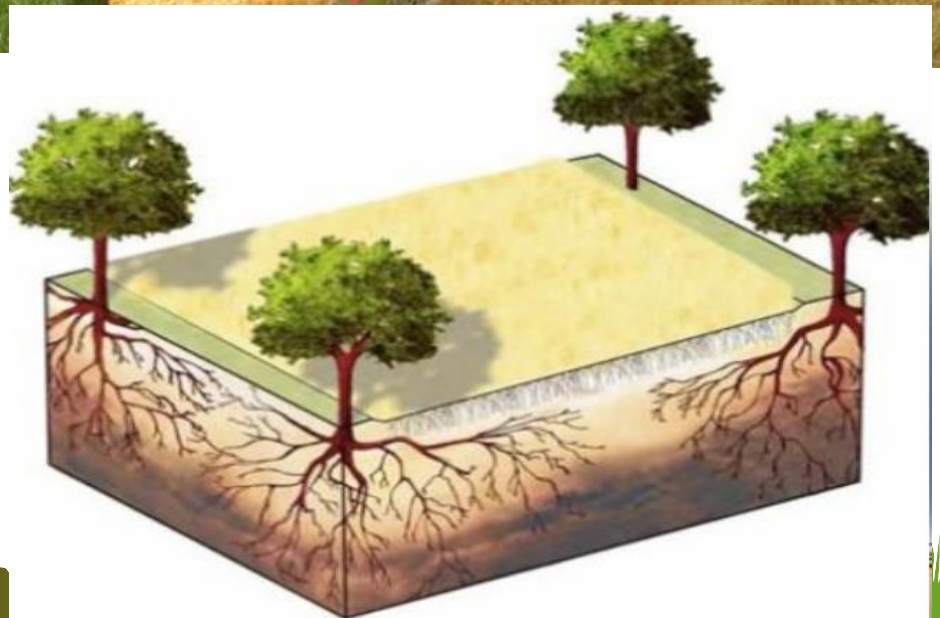

Alejový systém s RRD topol (*Populus* spp.), akát (*Robinia pseudoacacia*) a ozimá pšenice, SV Německo, Cottbus. Photo by Dirk Freese.

Farma Miller - Úholičky

Český spolek pro agrolesnictví ČSAL

- Vznik v roce 2014
- Národní organizace EURAF
- V současnosti 35 členů
- Podpora a propagace ALS v ČR
- Osvěta
- Legislativní vymezení agrolesnictví
- Vzdělávání a poradenství
- www.agrolesnictvi.cz
- Spolupráce s ASZ

Výzkumný projekt TAČR éta
Agrolesnictví - šance pro regionální rozvoj a udržitelnost venkovské krajiny

- Posoudit přínosy, možnosti a bariéry uplatnění ALS ČR
- ČZU, VÚKOZ, MENDELU, AV, ASZ, SčK, JmK
- 2018-20, rozpočet 13 416 000,-Kč
- socioekonomický, legislativní a environmentální kontext
- komplexně hodnoceny přínosy ALS na zemědělské půdě
- legislativní bariéry, příležitosti a podpory pěstování stromů na zemědělské půdě

Výstupy projektu

- Vytvořena definice a klasifikace ALS a provedena inventarizace v přírodních podmínkách ČR
- Zhodnocení environmentálních přínosů ALS
- Historický, etnologický, a sociologický výzkum, zjišťující znalosti zemědělců o pěstování dřevin
- Analýza legislativního a dotačního prostředí
- Hodnocení produkčních a ekonomických aspektů
- **Certifikovaná metodika zavádění ALS**

Výzkumný projekt TAČRepsilon

ALS pro ochranu a obnovu funkcí krajiny ohrožované dopady klimatických změn a lidskou činností

- Posoudit přínosy, možnosti a bariéry uplatnění ALS ČR
- VÚKOZ, ČZU, ČVUT, VUT Brno, Geocart CZ
- 2019-22, rozpočet 14 928 000,-Kč
- Kvantifikace předpokládaných mimoprodukčních funkcí a přínosů tradičních a moderních ALS
- Ochrana půdy, vodní režim a biodiverzita
- Produkční a ekonomické aspekty
- Cílem je i získat informace o výsadbě, růstu a vhodném managementu pěstování dřevin na zemědělské půdě

Vzdělávací projekt ERASMUS+ **AGFOSY**

- Vytvoření vzdělávacích materiálů pro ALS
- CZ (ASZ, ČSAL), SK (NLC), HU (UniSopron), BE (ELO), FR (AFAF), ES (OpA)
- 10/2018-9/2020, rozpočet 300 000 EUR
- Současný stav ALS v participujících zemích
- Případové studie ALS (35)
- Metodické listy pro založení a management ALS
- Studijní materiály - eLearning
- Krátká vzdělávací videa
- www.agroforestrysystems.eu, www.agrolesnictví.cz

Mze - připravované opatření na podporu ALS (2021-22)

Podmínky pro založení ALS

Systém silvo-orebný	
Minimální výměra	1 ha
Skladba dřevin	Schválený seznam 80 druhů dřevin V případě nepůvodních druhů povinnost potvrzení OOP Doporučující metodický pokyn (např. vhodnost výsadeb, regionální druhy.
Podíl lesních a ovocných dřevin	Více než 50 % dřevin musí být lesních
Poměr dřevin na 1 ha	Minimálně 4 různé druhy (viz metodický pokyn)
Typ dřevin	Vysokokmenné ovocné dřeviny, lesní dřeviny
Umístění výsadby	Liniová, minimálně 6 metrů od okraje DPB
Minimální počet dřevin na 1 ha	80 ks/ha
Maximální počet dřevin na 1 ha	120 ks/ha
Šířka pásu dřevin	1 – 5 m
Spon	5 – 6 m
Rozmezí jednotlivých pásů dřevin	10 – 40 m
Minimální obvod kmene vysazované dřeviny	?
Počet životaschopných jedinců	min. 80% na konci závazku
Podpora RRD	ne
Podpora výmladkových plantáží	ne
Podpora plantáží vánočních stromků	ne
Podmínka zajištění zemědělského obhospodařování orné půdy mezi pásy dřevin	Pěstování plodin (zemědělské operace)

Systém silvo-pastevní	
Minimální výměra	1 ha
Skladba dřevin	Schválený seznam 80 druhů dřevin V případě nepůvodních druhů povinnost potvrzení OOP Doporučující metodický pokyn (např. vhodnost výsadeb, regionální druhy
Podíl lesních a ovocných dřevin	Více než 50 % dřevin musí být lesních
Poměr dřevin na 1 ha	Minimálně 4 různé druhy (viz metodický pokyn)
Typ dřevin	Vysokokmenné ovocné dřeviny, lesní dřeviny
Umístění výsadby	Roztroušená nebo liniová, minimálně 6 metrů od okraje DPB
Minimální počet dřevin na 1 ha	80 ks/ha
Maximální počet dřevin na 1 ha	120 ks/ha
Minimální obvod kmene vysazované dřeviny	?
Počet životaschopných jedinců	min. 80% na konci závazku
Podpora RRD	ne
Podpora výmladkových plantáží	ne
Podpora plantáží vánočních stromků	ne
Podmínka údržby TP	Sečení, pastva

T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost.

Děkuji za pozornost!

lojka@ftz.czu.cz
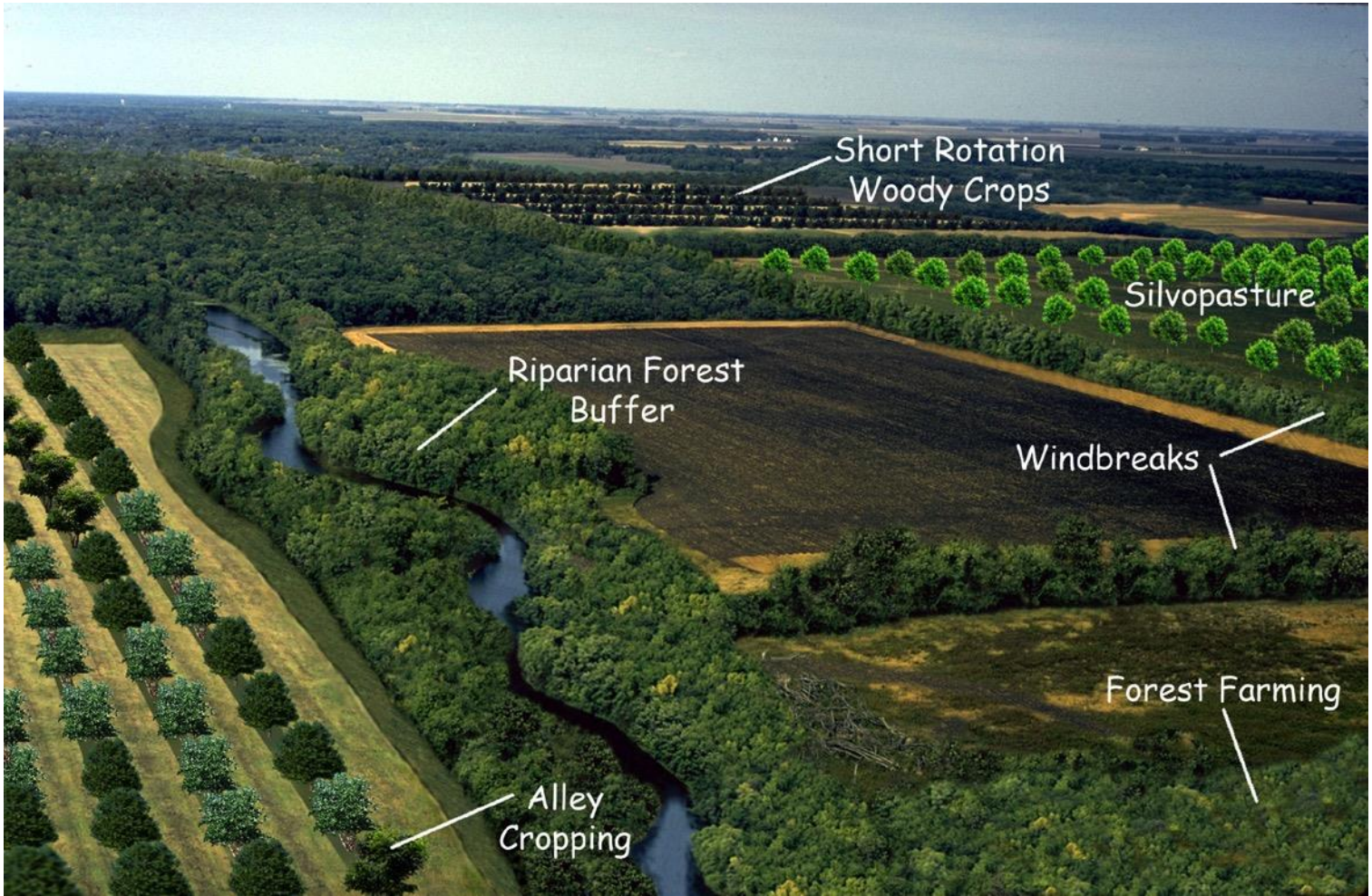
info@agrolesnictvi.cz